

Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 – Hoitoluokituksesta kunnossapitoluokitukseen

2.2.2021

Siirtyminen uuteen viheralueiden kunnossapitoluokitukseen – RAMS 2020 ja VKT 2021 -koulutus
Järjestäjä Kaupunginpuutarhurien Seura ry
Puutarhuri, MMM Hanna Tajakka, Viher-Arkki

Luentomateriaali: Viherympäristöliiton RAMS-verkkoluento, osa 1/5
Koottu 24.6.2020, päivitetty 25.1.2021

1

Kouluttaja

Hanna Tajakka

- Puutarhuri, MMM
- Viheralan asiantuntijatehtävät (mm. hanke-, julkaisu- laatuarviointi- ja koulutustehtävät)
- Työn alla parhaillaan mm. *Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021* -julkaisu, *Luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapitoluokitus ja työselostus 2022*, RAMS-, VKT- ja KESY-koulutuksia, *Viherproggis* -julkaisun päivittäistyö
- Yhteystiedot:
Viher-Arkki
Puh: 040 865 7923
hanna.tajakka@viherarkki.fi
www.viherarkki.fi
Instagram @viherarkki

2

Sisältö

- Mikä on RAMS?
- ABC:stä RAMSiin
- RAMSin käyttö
- RAMS-luokat
- RAMS-luokkien esittäminen

KUVAT: Hanna Tajakka, paitsi erikseen nimetyt.

V Viher-
ympäristöliitto

3

Mikä on RAMS?

- Suomessa viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnallisesti käytössä olevaan **viheralueiden kunnossapitoluokitukseen (RAMS)**.
- Kunnossapitoluokituksen avulla viheralueet saadaan yleisilmeen, käytön, laadun ja kustannustekijöiden osalta **keskenään vertailukelpoisiksi**.
- Viheralueiden kunnossapitoluokitusta sovelletaan **julkisten ja yksityisten viheralueiden** luokitukseen.
- RAMS on lyhenne, joka tulee kunnossapitoluokkien alkukirjaimista:
R = Rakennetut viheralueet
A = Avoimet viheralueet
M = Metsät
S = Suojelualueet

Tuomari Hanna Tajakka
Viheralueiden kunnossapitoluokitus - RAMS 2020

Viherympäristöliiton julkaisu nro 87

V Viher-
ympäristöliitto

V Viher-
ympäristöliitto

4

ABC:stä RAMSiin

- **Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020** korvaa vuonna 2007 julkaistun **Viheralueiden hoitoluokitus** – julkaisun (ns. ABC-luokitus).
- Päivityksen yhteydessä hoitoluokituksen sijasta siirrytään kunnossapitoluokitukseen, joka on **sisällöllisesti laajempi kokonaisuus**.
- Kunnossapitoluokitus sisältää hoidon lisäksi tavoitteet kunnossapitohankkeen **tilaamiselle, suunnittelulle, valvonnalle ja omaisuudenhallinnalle sekä laatua ylläpitävälle korjaustyölle ja käyttäjärjestelmien hoidolle ja käytölle**.

ABC:stä RAMSiin

- Viheralueiden kunnossapitoluokituksessa huomioidaan **uudet viheraluepalvelut, tuotantotapojen muutokset, tilaaja- ja valvontatyön muutokset sekä uudet viherrakenteet**.
- Kunnossapitoluokkien kuvauksissa on hyödynnetty **Infra 2017 Kunnossapitonimikkeistön** käsitteitä ja jaottelua.
- Luokkien kuvauksissa huomioidaan myös Viherympäristöliitto ry:n vuonna 2018 julkaisema **Kestävän ympäristörakentamisen (KESY) toimintamalli**.

ABC:stä RAMSiin

- Viheralueiden kunnossapitoluokituksen myötä viheralueiden luokitus muuttuu **arvopohjaiseksi**.
- Muutoksella halutaan tuoda esille erilaisten viheralueiden tyypillisiä **luonto-, kulttuuri-, virkistys-, käyttö- ja toiminnallisia sekä maisemallisia arvoja** tasapuolisesti ihmisen ja luonnon kannalta.
- Maisema-, kulttuuri- ja luontoarvoiltaan **arvokkaimmat viheralueet ovat kunkin kunnossapitoluokan ensimmäisenä alaluokkana** (R1, A1 ja M1).
- Lisäksi kunnossapitoluokituksen avulla pyritään **edistämään viheralueiden ekosysteemipalveluiden** huomioimista.

Viheralueiden arvot pähkinänkuoressa

Ekologiset arvot (luonnon monimuotoisuus, luontokokemukset, luontoarvot)

Esteettiset arvot (visuaalisuus, kauneus, harmonia, taide, tuoksut, ympärivuotisuus)

Hyvinvointiarvot (terveys, mielihyvä, ilo, nautinto, viihtyisyys, elämyksellisyys)

Kulttuuriset arvot (arkkitehtuuri-, kulttuuri- ja taideperintö)

Sosiaaliset arvot (osallisuus, vuorovaikutteisuus, yhteisöllisyys, tasa-arvoisuus, turvallisuus)

Taloudelliset arvot (ekosysteemipalvelut, ennakkoiva terveydenhoito, omaisuudenhallinta, omaisuusarvo, jälleenhankinta-arvo, imagoarvo)

Tiedolliset arvot (oppiminen, ympäristötieto)

ABC:stä RAMSiin

- Siirryttäessä käyttämään RAMS-luokitusta tarjousasiakirjoissa, kunnossapidon työselostuksissa, hoito- ja käyttösuunnitelmissa, tuote- ja tehtäväkorteissa sekä kiinteistönpitokirjoissa **kirjataan selkeästi näkyviin, että käytössä on Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS**. Näin vältetään sekaannukset vanhan luokituksen (ABC-luokitus) kanssa.
- Viheralueen **omistaja määrittää**, milloin uusi **RAMS-luokitus otetaan käyttöön**.
- Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021* -julkaisu päivittää ja korvaa vuonna 2014 ilmestyneen *Viheralueiden hoito VHT '14* -julkaisun.

ABC:stä RAMSiin

VIHERALUEIDEN HOITOLUOKITUS (ABC-LUOKITUS)	VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS (RAMS-LUOKITUS)
PÄÄLUOKAT JA NIIDEN ALALUOKAT	
A RAKENNETUT VIHERALUEET	R RAKENNETUT VIHERALUEET
A1 Edustusviheralue	R1 Rakennettu arvoviheralue ←
A2 Käyttöviheralue	R2 Toimintaviheralue
A3 Käyttö- ja suojaviheralue	R3 Käyttöviheralue
	R4 Suoja- ja vaihtumisviheralue
B AVOIMET VIHERALUEET	A AVOIMET VIHERALUEET
B5 Arvoniitty	A1 Arvoniitty ←
B2 Käyttöniitty	A2 Käyttöniitty
B3 Maisemaniitty ja laidunalue	A3 Maisemaniitty
B4 Avoimet alueet ja näkymät	A4 Avoim alue
B1 Maisemapelto	A5 Maisemapelto
C AAJAMAMETSÄT	M METSÄT
C5 Arvometsä	M1 Arvometsä ←
C1 Lähimetsä	M2 Lähimetsä
C2 Ulkoilu- ja virkistysmetsä	M3 Ulkoilu- ja virkistysmetsä
C3 Suojametsä	M4 Suojametsä
C4 Talousmetsä	M5 Talousmetsä

ABC:stä RAMSiin

VIHERALUEIDEN HOITOLUOKITUS (ABC-LUOKITUS)	VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS (RAMS-LUOKITUS)
PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	
E Erityisalueet	-
S Suojelualueet	S Suojelualueet
R Maankäytön muutosalueet	x Maankäytön muutosalueet: Rx Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa Ax Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa Mx Muutosalue, jota kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa
0 Luokittelemattomat alueet	-
P Puhtaanapitoluokitus	P Viheralueiden puhtaanapitoluokitus
P1 Päivittäin (ma-la)	P1 Päivittäin (ma-la)
P2 Työpäivinä (ma-pe)	P2 Työpäivinä (ma-pe)
P3 Viikoittain	P3 Viikoittain (3 krt/vk)
-	P4 Viikoittain (2 krt/vk)
-	P5 Viikoittain (1 krt/vk)
P4 Kuukausittain	P6 Kuukausittain
P5 Vuosittain	P7 Vuosittain
P6 Määrä vuosin	-

11

RAMSin käyttö

- Viheralueen **omistaja määrittää**, mikä viheralueen kunnossapitoluokka on tai sisältääkö viheralue useita eri kunnossapitoluokkiin kuuluvia alueita.
- Kunnossapitoluokka **voi muuttua viheralueen kehittymisen ja sen elinkaaren mukaan**. Viheralueen valmistumisen jälkeen takuuajana voidaan esimerkiksi noudattaa intensiivisempää kunnossapitoa edellyttävää kunnossapitoluokkaa ja takuuajan jälkeen muuttaa kunnossapitoluokka vähemmän intensiivistä kunnossapitoa vaativaan luokkaan.
- Kunnossapitoluokkien **muutoksella voidaan myös kehittää ja ohjata** alueen kehittymistä esimerkiksi rakennetusta luonnonmukaisempaan tai avoimesta metsäisempään.
- Mitä **monimuotoisempi viheralue** on, sitä **monipuolisemmin** kunnossapitoluokitusta **hyödynnetään**.
- Monipuolinen kunnossapitoluokkien käyttö mahdollistaa **monimuotoiseen kaupunkiympäristön**.

12

RAMS-luokat: Rakennetut viheralueet (R)

- **Rakennetut viheralueet (R)** ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä olevia erilaisia puistoja, puistoaukioita, kiinteistöjen ulkoalueita, hautausmaita, katto- ja kansipuutarhoja, liikenneviheralueita sekä liikuntaan, leikkiin ja muuhun erityiseen toimintaan tarkoitettuja viheralueita.
- **Kunnossapidon tavoitteena** on joko pitää alue alkuperäisen suunnitelman mukaisena tai kehittää sitä kohdekohtaisen suunnitelman mukaisesti.

13

RAMS-luokat: Rakennetut viheralueet (R)

RAKENNETTU ARVOVIHERALUE R1	TOIMINTAVIHERALUE R2	KÄYTTÖVIHERALUE R3	SUOJA- JA VAIHETTUMIS-VIHERALUE R4
Erityisen arvokkaita puutarhakulttuuria, puutarhaidetta, kulttuuriperintöä, arkkitehtuuria tai muita maanomistajan määrittämiä erityisiä ominaispiirteitä edustavia puistoja, aukioita tai julkisten rakennusten ulkoalueita tai niiden osia.	Jalankulun ja pyöräilyn reittiyhteyksiin sekä liikuntaan, leikkiin ja erityistoimintoihin varattuja viheralueiden osia.	Oleskeluun, viihtymiseen ja virkistytymiseen tarkoitettuja kaupunki- ja taajamaviheralueita, joissa voi olla monipuolista kasvillisuutta ja rakenteita.	Rakennetun ja luonnonympäristön vaihtumisalueita.

Tutustu lisää **Rakennetut viheralueet** -verkkoluennolla!

14

Rakennetut viheralueet (R): Alaluokat

			
R1	R2	R3	R4
- erityisen arvokkaat kaupunkipuistot, aukiot ja liikenneviheralueet - historiallisesti arvokkaat ympäristöt - julkisiin tai yksityisiin edustusrakennuksiin liittyvät istutukset, pihat ja sisäänkäynnit - sankarihautausmaat.	- leikkipaikat ja leikkikentät - puistokentät - puistojääkentät - kuntoilupaikat - lähiliikuntapaikat - uimarannat ja uimapaikat - matonpesupaikat - koirapuistot - hautausmaat - JNE...	- kaupunkipuistot/ -aukiot - torialueiden kasvillisuus- ja oleskelualueet - katupuustutukset - pihojen kasvillisuus- ja oleskelualueet - istutusaltaat - intensiivistä hoitoa vaativat luonnonmukaiset hulevesirakenteet.	- suojavyöhykkeet - reunavyöhykkeet - luonnonmukaiset hulevesien käsittelyn alueet, kuten avo-ojat, purouomat, kosteikot ja lammikot.

Huom! Kiinteistöjen ulkoalueet, liikenneviheralueet, viherkatot, katto- ja kansipuutarhat sekä dynaamiset kasvillisuusalueet voivat kuulua eri alaluokkien alle riippuen kohteen kunnossapidon ja käytön tavoitteista. Ne voivat kuulua myös muihin pääluokkiin.

15

RAMS-luokat: Avoimet viheralueet (A)

- Avoimet viheralueet (A)** ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä tai reuna-alueilla olevia luonnostaan tai ihmistoiminnasta syntyneitä niittyjä ja peltoja.
- Kunnossapidon tavoitteena** on edistää niiden lajiston monimuotoisuutta ja säilyttää alueiden avoin ilme sekä varmistaa, että ne kestävät käytöstä aiheutuvan kulumisen.

16

RAMS-luokat: Avoimet viheralueet (A)

ARVONIITTY A1	KÄYTTÖNIITTY A2	MAISEMANIITTY A3	AVOIN ALUE A4	MAISEMAPELTO A5
Erityisen arvokasta maisemaa, kulttuuriperinnettä, luonnon monimuotoisuusarvoja tai muita maanomistajan määrittämiä erityisiä ominaispiirteitä edustavia niittyjä tai niiden osia.	Ulkoiluun ja harrastamiseen varattuja avoimia tai puoliavoimia niittyjä tai niiden osia.	Avoimen kulttuurimaiseman ja ruohovartisen luonnonkasvillisuuden säilyttämiseen varattuja avoimia tai puoliavoimia niittyjä tai niiden osia.	Näkymien ja avoimuuden säilyttämiseen varattuja avoimia alueita sekä luonnonniittyjä, -ranta-alueita ja ruovikoita, joita ei hoideta tai hoito on pelkkää vesakonpoistoa.	Muokattuja ja kylvettyjä maa-alueita, joilla kasvatetaan yksi- tai monimuotisia hyöty- ja maisemakasveja sekä niihin liittyviä reunavyöhykkeitä ja saarekkeitä.

Tutustu lisää **Avoimet viheralueet**-verkkoluennolla!

17

Avoimet viheralueet (A): Alaluokat

				
A1	A2	A3	A4	A5
– arvokkaat avoimet kulttuurimaisemat – erilaiset perinnebiotoopit rakennetut elinympäristöt, jotka jäljittelevät luontaisia kasvupaikkoja.	– ulkoiluun tarkoitettuja niittyalueita – harrastuskäyttöön tarkoitettuja niittyalueita, kuten: ▪ piknikalueet ▪ pelialueet ▪ agilityradat ▪ frisbegolfradat.	– niittyalueita, joissa kulkua ohjattu poluille – tienpienareet – katseltavat (kukka)niityt.	– viljelykäytöstä poistuneet pellot – metsäaukeat – sähkölinjojen alustat – näkymäalueet – tulva- ja rantaniityt – ruovikot.	– riistapellot – mesikasvivasvustot – pellon reunavyöhykkeet ja saarekkeet – palsta- ja kaupunkiviljelyalueet, joita muokataan vuosittain <u>peltoviljelymenetelmin</u>.

18

RAMS-luokat: Metsät (M)

- **Metsät (M)** ovat kaupunki- ja taajamarakenteen sisällä, reuna-alueilla tai etäämmällä olevia puuston peittämiä alueita, joille tunnusomaista on luonnonvarainen pensas- ja aluskasvillisuus, joka vaihtelee metsätyyppin ja kasvupaikan olosuhteiden mukaan.
- **Metsien hoidon tavoitteena** on varmistaa puuston, muun metsäkasvillisuuden ja maaperän elinvoimaisuus, kasvukunto, uusiutumiskyky, monimuotoisuus ja kasvinterveys sekä omistajan metsälle asettamat tavoitteet.

19

RAMS-luokat: Metsät (M)

ARVOMETSÄ M1	LÄHIMETSÄ M2	ULKOILU- JA VIRKISTYSMETSÄ M3	SUOJAMETSÄ M4	TALOUSMETSÄ M5
Erityisen arvokasta maisemaa, kulttuuriperinnettä, luonnon monimuotoisuus arvoja tai muita maanomistajan määrittämiä erityisiä ominaispiirteitä edustavia metsäalueita tai niiden osia taajamassa tai sen ulkopuolella.	Oleskeluun, leikkiin, kauttakulkuun, ulkoiluun, liikuntaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen varattuja asuinalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevia metsiä, joiden käyttö on päivittäistä.	Ulkoiluun, retkeilyyn, liikuntaan, marjastukseen, sienestykseen ja virkistytymiseen varattuja asuinalueiden läheisyydessä tai hieman etäämmällä sijaitsevia metsiä.	Suojaamiseen, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen varattuja asuinalueiden ja muun rakennetun ympäristön sekä erilaisten häiriötä aiheuttavien toimintojen, kuten liikenneväylien ja teollisuuslaitosten, välissä sijaitsevia metsiä.	Taloustaloudessa olevia metsiä, joita lisäksi hyödynnetään virkistyskäytössä.
Tutustu lisää Metsät -verkkoluennolla!				

20

Metsät (M): Alaluokat

				
M1	M2	M3	M4	M5
– asemakaava-alueen metsälain tärkeät elinympäristöt (§ 10) – maisemallisesti arvokkaat rantametsät – istutetut jalopuumetsät – metsäarboreskumit ja puulajipuistot JNE...	– lähimetsät – puistometsät – metsähautausmaat.	– ulkoilumetsät – retkeilymetsät.	– Metsät, joiden avulla tuotetaan ▪ pöly- ja pienhiukkassuojaa ▪ näkösuojaa ▪ melusuojaa.	– talouskäytössä olevat metsät.

21

RAMS-luokat: Suojelualueet (S)

- **Suojelualueet (S)** ovat laissa, asetuksessa tai valtioneuvoston, ministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) tai muun viranomaisen päätöksessä määrättyjä alueita, joilla on suojeltuja luontokohteita. Suojelualueena pidetään myös aluetta, jolla on muinaismuistolain nojalla suojeltuja rakennelmia tai niiden jäännöksiä sekä rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset, jos niitä voidaan pitää aluemaisina kohteina. Suojelualue voi olla myös maanomistajan omalla päätöksellä tai muulla päätöksellä suojeltu alue.
- **Kunnossapidon tavoitteena** on turvata lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuutta sekä huolehtia kansallismaiseman, kulttuuriperinnön, virkistys- ja retkeilyalueiden tai muun erityisen ja suojeltavan arvon säilymistä.

Tutustu lisää **Täydentävät luokat** -verkkoluennolla!

22

RAMS-luokat: Maankäytön muutosalueet (x)

- **Maankäytön muutosalueet (x)** ovat yleis- tai asemakaavassa rakentamiseen tai rakentamisen vaikutuspiiriin osoitettuja alueita.
- **Kunnossapidon tavoitteena** on valmentaa kasvillisuutta tulevaa käyttöä varten, niin että alueen säilytettävä kasvillisuus on elinvoimainen myös rakentamisen aiheuttaman muutoksen jälkeen.

Tutustu lisää **Täydentävät luokat** -verkkoluennolla!

23

RAMS-luokat: Viheralueiden puhtaanapito- luokitus (P)

- **Viheralueiden puhtaanapitoluokituksen** avulla määritetään puhtaanapidon intensiivisyys ja siisteystaso, johon pyritään.
- **Tavoitteena on**, että viheralueet pysyvät puhtaudeltaan kunnossapitoluokan edellyttämässä kunnossa.
- Puhtaanapidon **intensiivisyyteen** vaikuttavat kunnossapitoluokan lisäksi viheralueen käyttäjien määrä ja kohteen sijainti taajamarakenteessa.
- Viheralueiden puhtaanapitoluokitus toimii **itsenäisenä luokituksena**.

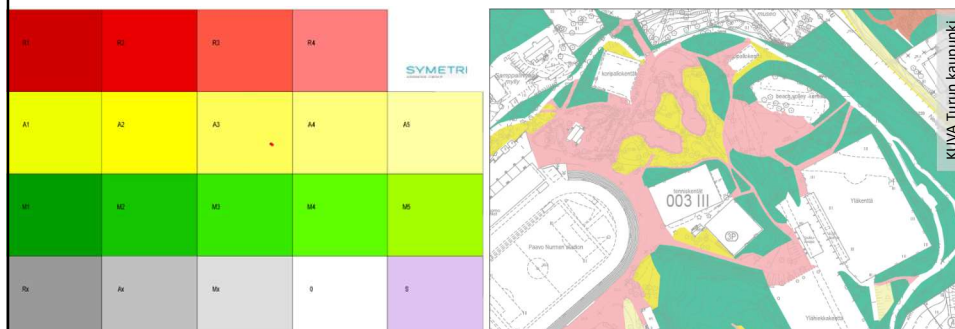
Tutustu lisää **Täydentävät luokat** -verkkoluennolla!

24

RAMS-luokkien esittäminen

- Kunnossapitoluokat esitetään karttapohjalla väripintoina:
 - R Rakennetut viheralueet: **punainen**
 - A Avoimet viheralueet: **keltainen**
 - M Metsät: **vihreä**
 - S Suojelualueet: vaalea **violetti**
 - x Maankäytön muutosalueet: **harmaa**.
- Puhtaanapitoluokka voidaan merkitä **kirjainkoodilla tai rasterimerkinnällä**.

25

Mikä oli villakoiran ydin?

- Viheralueiden kunnossapitoluokitus** otettu käyttöön 2020.
- Kolme pääluokkaa (**R, A, M**)
- Kolme täydentävää luokkaan (**S, x, P**)
- Hoidon** tavoitteiden lisäksi huomioidaan tavoitteet **tilaamiselle, suunnittelulle, valvonnalle ja omaisuudenhallinnalle sekä laatua ylläpitävälle korjaustyölle ja käyttöjärjestelmien hoidolle ja käytölle**.
- Viheralueiden luokitus painottuu **arvopohjaiseksi**. Maisema-, kulttuuri- ja luontoarvoiltaan **arvokkaimmat viheralueet** ovat kunkin kunnossapitoluokan **ensimmäisenä alaluokkana (R1, A1 ja M1)**.
- Kunnossapitoluokka voi muuttua **viheralueen kehittymisen ja sen elinkaaren mukaan**.
- Mitä **monimuotoisempi viheralue** on, sitä **monipuolisemmin kunnossapitoluokitusta hyödynnetään**.

26

Lisätietoja RAMSista

- Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020. Viherympäristöliitto ry:n julkaisu 67. 2020. Myynnissä <https://kauppa.vyl.fi/>.
- Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 - verkkosivu, <https://www.vyl.fi/ohjeet/kunnossapitoluokitus/>.
- Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 -video, <https://www.youtube.com/watch?v=bzHO85WcWXA>.
- Muut RAMS-verkkoluento-sarjan luennot, <https://www.youtube.com/user/VYLvideot>
- RAMS 2020 – Päätöksentekijän opas viheralueiden kunnossapitoon, https://www.vyl.fi/site/assets/files/3225/vyl_rams_paatoksentekijanopas_valmis.pdf
- Viherympäristöliitto ry, info@vyl.fi.

27

Kysymyksiä tai kommentteja?

28

29

30